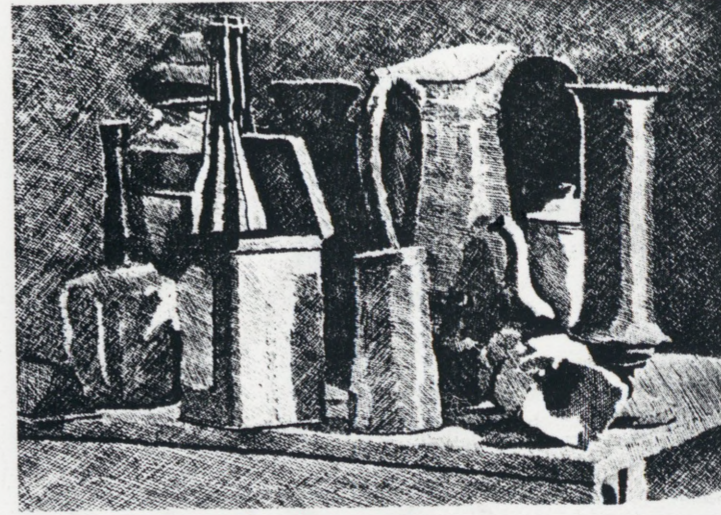

plastik sanatlar

Giorgio Morandi
"Natturmort"
(1956)

Özer Kabaş

"Savaş Lordu"
(1980)

asitle yedirme

dı. Avrupa'ya girişi (bir görüş) 19'uncu yüzyılın sonunda... Ve Londra'da bir firma 1907'de bu baskı yönteminin patentini alıyor. Diğer bir yönden kesin olarak biliyoruz ki, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerikalılar Japonya kanalıyla bu tekniği ithal ediyorlar ve piyasaya yönelik amaçlar için kullanıyorlar. 1930'larda ekonomik kriz sırasında devlet desteği olan (WPA) projesinin uygulama safhasında (bir tür işsizlere iş yaratma projesi) Ben Shahn gibi bazı sanatçılar ipek baskıyı sanatsal baskılar için kullanmaya başlıyorlar. İpek veya sentetik ipeğin gözeneklerinden basınçla boya geçirmeye dayalı bu tekniğin son derece etkili ve doygun renk alanları oluşturduğunun farkına varılınca, sanatçıların ilgisini

daha çok çekmeye başlıyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ilgi daha da çok artıyor. Vasarely nefis ipek baskı çalışmaları yapıyor. Pop art sanatçıları Andy Warhol, Roy Lichtenstein ve başkaları, bu baskı tekniğine dört elle sarılıyorlar. Bugün New York ve Londra'da 30-40 kalıbı içeren renkli baskılar yapıyor. İpek baskının özgün baskı alanında yerini geç alması, Avrupa'da dört yüz yıl gravürle ilgili kitaplarda ve koleksiyoncu dedikodusunda adının geçmemesindedir.

Özgün Baskı ve biz

Özgün baskı yapmak, izlemek, toplamak, her şeyden önce çok önemli bir merak ve haz işidir. Özgün baskı olayına ülkemizde hangi estetik kategoriler

içinde bakıldığı pek belli değildir. Özgün baskının pek o kadar sanat değil de, zenaata yönelik bir eylem olduğuna dair eserler ve fişiltılar zaman kaybından başka bir şey değildir. Az ödenekli Devlet Müzelerimizin uzmanca kurulmuş özgün baskı koleksiyonları olamadığı gibi aynı koşullarda kadrolaşma da olamaz. Özel galerilerin bu konuda uzmanlaşmış olup olmadığını henüz bilemiyoruz.

Ülkemiz sanatçılarından edisyon olarak özgün baskı alınmamaktadır. 16'ncı yüzyılın başında Antwerp'de Sebald Fischer adlı bir koleksiyoncunun Dürer'in ahşap baskılarından onaltı ayrı komple edisyon satın aldığını biliyoruz. Bolonyalı Tommaso da Dürer'in soğuk kazıma işlerinden komple bir set almıştır. Beş yüz yıl önce özgün baskıya duyulan bu ilgi, Batı müzelerinde dehşet bir birikim sağlamıştır. Ülkemizdeki resim öğrencileri, bugün, herhangi bir yerde bir Rembrandt, Piranesi, Lautrec veya Morandi görememektedir.

Özgün baskıya merak, yüzyıllarca hem resim sanatına hem de kitaba olan merakla beraber yürümüştür. Türkiye'deki yayın ve yazın dünyasının özgün baskıyla olan akrabalığı, bizde su üstüne bir türlü çıkamamıştır. Son yüzyılda Babı Ali ve çevresinde tasfiye edilmiş, hurdaya çıkmış taş baskı presleri, şimsir kalıplar, bürenler, litograf levhalar ve halk resimleri, eski İstanbul gravürleri ve soğuk kazımalar biraz olsun toplanabilseydi, bugün bir özgün baskı müzesinin çekirdeği oluşmuş olurdu.

Dileğimiz bu ilginin çok geçikmeden somutlaşmasıdır.

KAYNAKLAR

- The art of Etching E.S. Lumsden
Dover Publ. Inc. New York 1962.
- Prints + People A. Hyatt Mayor.
The Metropolitan Mus. of Art. Publ. 1972
- A Collectors Guide to Prints and Print Makers...
Thames + Hudson 1976
- Prints of the Twentieth Century
Thames + Hudson 1976.